

Akordiorik gabeko Brexitak sortu lezakeen egoerari aurre egiteko kontingentzia-neurriak

SARRERA

2016ko ekainaren 23an egindako erreferendumean, britainiarrek erabaki zuten Europar Batasunetik ateratzea.

EBren Tratatuak bi urteko epea ematen du EBk eta Erresuma Batuak irteera ordenatua segurtatzen duen akordio bat negoziatu dezaten.

2018ko azaroan, negoziatzaileek Ateratze-akordio baten testu bat adostu zuten. Testu horrek neurri multzo bat aurreikusten du EBtik ateratzeko prozesu ordenatua bermatzeko, eta bereziki jorratzen ditu herritarren eskubideak, finantza-likidazioa eta Irlandako mugaren gaia.

Testua 2019ko martxoa baino lehen berretsi behar zuten EBk eta Erresuma Batuak, baina, ezaguna denez, barneko zirkunstantzia politikoen eraginez, azken horrek ez du oraindik ere akordioa berretsi.

Horren ondorioz, hasierako bi urteko epea zenbait aldiz luzatu da, eta gaur egun indarrean dago 2019ko urriaren 31ra arte adostutako luzapena.

Testuinguru horretan, aukera guztiak daude irekita:

- Erresuma Batuak luzapen berri bat eskatzea -2019ko urriaren 31 baino lehen- eta Europar Kontseiluak eskaria onartzea –Akordio berri bat negoziatzeko edo orain dagoena berresteko.
- Erresuma Batuak Ateratze-akordioa onartzea egun hori iritsi baino lehen; hori gertatuz gero, bertan aurreikusitako neurriak eta bermeak aplikatuko lirateke.
- Aurreko aukeren ordeztasun, akordiorik gabeko irteera bortitza gertatzea. Kasu horretan, Erresuma Batua hirugarren herrialde bat izatera pasatuko litzateke, horrek herritar eta enpresentzako ekarriko lituzkeen ondorio guztiekin.

Gaur egun, ezin zehaztu daiteke zer-nolakoa izango den 2019ko urriaren 31ren osteko egoera. Nolanahi ere, Akordiorik gabeko Irteera gertatuz gero, azpimarratu behar da kontingentzia-planak abiatu beharko direla Brexit kaotiko bat saihesteko eta muturreko eszenarioak sortuko lituzkeen kalteak eta inpaktua murrizteko.

EUROPAR BATASUNAK AURREIKUSITAKO NEURRIAK

2019ko irailean, EBk azken deialdia egin die Estatu kideei Akordiorik gabeko irteerak maila guztietan sortuko lituzkeen ondorioei aurre egiteko prestatze-lanak areagotu ditzaten.

Europako Batzordea, berriz, bere Kontingentziako ekintza-plana inplementatzeko lanean ari da.

Orain arte, Europako Batzordeak 6 komunikazio onartu ditu akordiorik gabeko Brexiterako prestatzeari buruz:

- 2018.07.19ko Komunikazioa¹: Batzordeak azpimarratzen du zein den prestatze-neurrien eta kontingentzia-neurri edo –planen artean dagoen desberdintasuna, alegia: lehenengoak beharrezkoak dira britainiarrak EBtik ateratzen direnerako (akordioarekin edo akordioarik gabe); bigarrenak, berriz, Erresuma Batua EBtik akordiorik gabe –eta, hortaz, trantsizio-aldirik gabe- ateratzearen ondorioak arindu nahi dituzte.
- 2018.11.13ko Komunikazioa²: Kontingentzia-neurrietan zentratzen da. Definitzen ditu horrelako neurriak gidatu behar dituzten printzipioak, eta jarduera espezifikoak behar duten arloak identifikatzen ditu: herritarrak, finantza-zerbitzuak, aire-garraioa, errepide-garraioa, aduanak, betekizun sanitario eta fitosanitarioak, datu pertsonalak, eta EBren klimari buruzko politikak.
- 2018.12.19ko Komunikazioa³: Kontingentzia-neurriak sakontzen ditu. 14 neurri biltzen dituen pakete bat onartzen du arlo jakin batzuetarako, alegia, akordiorik egongo ez balitz EB-27ko herritar eta enpresei gorabehera larriak sortuko lizkieketen arloetarako. Estatu kideei gomendatzen die neurriak hartzea, besteak beste arlo hauetan: herritarrak (bizilekua eta gizarte-segurantza), finantza-zerbitzuak, aire-garraioa, errepide-garraioa, aduanak eta esportazioa, eta klimari buruzko politika. Akordiorik gabeko Brexitak zenbait arlotan izango lituzkeen ondorioei buruzko galdera eta erantzunen galdetegi bat sartzen du barne.
- 2018.04.10eko Komunikazioa⁴: Kontingentzia-ahaleginen beharra izan duten funtsezko arloetan kontzentratzen da, hala nola herritarren eskubideak (gizarte-segurantza, bizilekurako eta lekuz aldatzeko eskubideak), garraioa (oinarrizko konektibitatea eta segurtasuna), lankidetzak polizial eta judiziala, EBk Erresuma Batuekin izango dituen kanpo-muga berrien kudeaketa, arrantza, eta EBren aurrekontua. Gainera, zenbait orientabide ezartzen ditu akordiorik gabeko irteeraren osteko ikuspegi koordinatu baterako, bost funtsezko arlotan: herritarren bizileku-eskubideak eta gizarte-segurantzaren eremuko eskubideak; zigor-arloko lankidetzak polizial eta judiziala; sendagaiak eta material sanitarioa; arrantza-jarduerak; eta datuen babesa.
- 2019.06.11ko Komunikazioa⁵: Banan-banan aztertu ondoren, Batzordeak ondorioztatu du ez dela beharrezkoa EBko inolako legegintza-neurriren oinarria aldatzea, zeren guztiek jarraitzen baitute egokiak izaten euren helburuetarako. Gainera, xehetasunak eskaintzen ditu EB-27k egindako prestatze-lan mardularen inguruan, besteak beste arlo hauetan: herritarren

¹ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018DC0556R\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018DC0556R(01)&from=EN)

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018DC0880&from=ES>

³ <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/ES/COM-2018-890-F1-ES-MAIN-PART-1.PDF>

⁴ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/com2019_195_final_es_0.pdf

⁵ https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:40eadc58-8dc8-11e9-9369-01aa75ed71a1.0014.02/DOC_1&format=PDF

bizileku-eskubideak eta gizarte-segurantzaren eremuko eskubideak, aduanak eta zergak, garraioa, arrantza, finantza-zerbitzuak, sendagaiak, produktu sanitarioak eta substantzia kimikoak.

- 2019.09.04ko Komunikazioa⁶: Batzordeak deialdia egiten die berriro alderdi interesatu guztiei, akordiorik gabeko irteerak sortuko lukeen eszenariorako prestatu daitezen. Kontrol-zerrenda zehatz bat argitaratzen du Erresuma Batuekin merkataritza-tratuak dituzten enpresei euren azken prestaketak egiten laguntzeko. Gainera, doikuntza tekniko espezifikoak proposatzen ditu garraiorako eta arrantza-jardueretarako. Bukatzeko, proposatzen du Europako Elkartasun Funtsa eta Globalizaziora Egokitzeko Europar Funtsa enpresen, langileen eta akordiorik gabeko irteerak gehien kaltetuko lituzkeen Estatu kideen esku jarri daitezela.

Batzordearen arabera, kontingentzia-neurriek ezin izango dute inola ere saihestu akordiorik ezaren inpaktu globala, baina bai arindu lezakete. Halaber, ez dute konpentsatuko alderdi interesatuen prestakuntza falta, ez dituzte EBri atxikitzearen abantailak osorik birsortuko, ezta balizko trantsizio-aldiaren (Atertzeko akordioan aurreikusitakoa) baldintzak ere.

Kontingentzia-neurrien ezaugarriak honako hauek dira:

- EBren oinarrizko interesak nahitaez babestea eskatzen duten eremu espezifikoetara mugatzen dira, prestatze-neurriak berez aski ez diren kasuetan.
- Oro har, aldi baterako izaera eta irismen mugatua izango dituzte, eta modu unilateralean hartuko dira; beraz, EBk edozein unetan errebokatu ahal izango lituzke.
- Estatu kideekiko elkarrizketa hartuko dute kontuan, eta jadanik hartutako prestatze-neurrien osagarriak dira.
- Tratatuak ezarritako eskumen-banaketa errespetatuz hartu behar dira, eta baita EBren barneko subsidiarotasun printzipioa ere errespetatuz.

ESPAINIAR GOBERNUAK AURREIKUSITAKO NEURRIAK

Martxoaren 1ean, 5/2019 Errege Lege-dekretua⁷ onartu zen, helburu honekin: espainiar legedia egokitzeko neurriak jasotzea, akordiorik gabeko irteeraren ondorioei aurre egiteko. Arau-neurri nazionalak dira, EBk hartutako neurriak osatzen dituztenak.

Aldi baterako izaera dute, eta helburutzat hartzen dute Erresuma Batua hirugarren estatu bihurtzetik ondorioztatzen den egoera berrirako bidea erraztea. Hain asmoa ez da Erresuma Batuekin etorkizunean egongo den harremana ezartzea, eta haien indarraldia amaituko da kasu bakoitzean adierazitako epea igarotzen denean, edo hori baino lehen, baldin eta Erresuma Batuekiko harremanak modu iraunkorrean arautu behar dituzten tresnak onartzen badira, dela modu bilateralean dela Europa mailan, dagokion arabera.

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019DC0394>

⁷ <https://boe.es/boe/dias/2019/03/02/pdfs/BOE-A-2019-2976.pdf>

Aldi baterako neurriak dira, eta haien iraupena elkarrekikotasunean oinarritzen da, hau da, baldintza da Erresuma Batuak tratamendu baliokidea ematea. Hori helburu horrekin sortutako mekanismoen bidez egiaztatuko da.

Edukiari dagokionez, Errege Lege-dekretua bi kontzepturen inguruan egituratzen da, funtsean: herritarrak eta jarduera ekonomikoak. Dena dela, lankidetzak polizial eta judizialerako arauak ere aurreikusten ditu, ateratzeko egunaren aurretik hasitako prozedurei dagokienez.

Herritarrei dagokienez, kontingentzia-neurriak hartzen dira gai hauen inguruan: bizilekua; mugaz gaindiko langileak; lanbide eta enplegu publikora sartzea eta hor aritzea; lekuz aldatutako langileak; gizarte-segurantzak; asistentzia sanitarioa; eta unibertsitaterako sarbidea.

Jarduera ekonomikoen eremuan, berriz, gai hauei buruzko neurriak hartzen dira: finantza-zerbitzuak, aduanak, kontratazio publikoa, baimen eta lizentziak: gidatzeko baimenak, defentsako eta erabilera bikoitzeko materiala, arma eta lehergailuak, eta lehorreko garraioa.

NEURRI ESPEZIFIKOAK

Garraioak

Aireko garraioaren alorrean, Erresuma Batua akordiorik gabe ateratzen bada aurreikusitako egunean, eta operadoreak ez badira ados jarri aukeran dauden eta beharrezkoak diren alternatiben inguruan, horrek bat-batean etengo luke Erresuma Batuen eta EBren arteko aire-trafikoa, trafiko-eskubiderik egongo ez litzatekeelako edo ustiapen-baimena edo hegazkinen segurtasun-ziurtagiriak baliogabeak izango liratekeelako.

Errepideko garraioari dagokionez, berriz, akordiorik gabeko irteera gertatuz gero, Erresuma Batuko garraiolariek merkatura iristeko izango lituzketen eskubide bakarrak Garraio Ministroen Europako Konferentziaren (GMEK) esparruan eskainitakoak izango lirateke, eta horrek askoz ere trafiko gutxiago ahalbidetuko luke orain Batasunaren eta Erresuma Batuen artean dagoena baino. EBren oraingo legediak ez du inolako mekanismorik jasotzen Erkidegoaren lizentziak zabaltzeko –lizentzia horiek sarbide-eskubide zabalagoak eskaintzen dizkiete garraiolariei EBren barnean-.

EBren neurriak

Bere abenduko komunikazioan, Batzordeak iragarri zuen bi neurri hartuko zituela, aldi baterako, EBren eta Erresuma Batuen arteko aireko trafikoa guztiz etetea eragozteko eta oinarritzko konexioak bermatzeko. Horren ondorioz, Erregelamendu hauek onartu dira:

- Erresuma Batuen eta EBren arteko aire-zerbitzu jakin batzuk 12 hilabetez (2019ko martxoaren 30az geroztik)⁸ bermatzera zuzendutako Erregelamendu bat. Helburua da Erresuma Batuko aire-konpainiek EBko lurraldearen gainetik hegana egin ahal izatea, lurreratu gabe, eskala helburu

⁸ 2019/502 Erregelamendua: <https://www.boe.es/doi/2019/085/L01049-01059.pdf>

ez-komertzialekkin egitea, eta nazioarteko zerbitzu erregularrak eta ez-erregularrak egitea, bai bidaiariak eramateko eta bai aire-karga garraiatzeko. Hori guztia baldintza batez, alegia, Erresuma Batuak eskubide baliokideak eman diezazkiela EBko aire-konpainiei eta konkurrentzia-baldintza ekitatiboak bermatu ditzala. Orain dela gutxi, eta Erresuma Batua EBtik ateratzeko data 7 hilabetez atzeratu denez, bere iraileko komunikazioan Batzordeak proposamen bat iragarri zuen Erregelamendu horren baliozkotasun-aldia luzatzeko, 2020ko urriaren 24ra arte, IATaren sasoiekin bat eginez.

- Aire-segurtasunari buruzko Erregelamendu bat, oraingo lizentzia jakin batzuen baliozkotasun-aldia 9 hilabetez luzatzeko (2019ko martxoaren 30az geroztik)⁹, Aire Segurtasunaren Europako Agentziaren (ASEA) egoera espezifikoari heltzeko, zeren agentzia hori hirugarren herrialde batean jaulkitako lizentzia batean oinarritu behar baita ziurtagiri jakin batzuk jaulkitzeko, eta Erresuma Batuak, aldiz, ateratze-egunetik aurrera soilik jaulki ahal izango ditu lizentziak, "Diseinuko Estatuaren" izaera berreskuratzen duenean.

EBk kontsideratzen du kontingentzia-neurriak EB mailan hartzea bakarrik dela posible eta beharrezkoa aireko garraioaren alorreko jardueren bat-bateko etenaldia saihesteko beharrezkoa den marko juridikoa bermatzeko. Ez da beharrezkoa neurri nazional gehigarriak hartzea.

Orobat, Batzordeak abenduan iragarri zuen neurriak hartuko zirela (Erregelamendu bat¹⁰) merkantzia eta bidaiarien errepideko garraioaren oinarritzko konexioak bermatzeko. Horri esker, Erresuma Batuko garraiolariak merkantziak garraiatu ahal izango dituzte EBra 9 hilabetez (2019ko martxoaren 30az geroztik), baldin eta Erresuma Batuak eskubide berdinak ematen dizkie EBko errepideko garraiolariak, betiere konkurrentzia-baldintza ekitatiboak bermatzen badira.

Batzordearen ustez, beharrezkoa da kontingentzia-neurriak EB mailan hartzea marko juridiko egoki bat ezartzeko merkantzien errepideko garraioaren eremuan. EBko legediak merkantzien errepideko garraioaren antzinako hitzarmen bilateralak ordeztu zituen, eta orain ezin dira berriz aktibatu, zeren ez bailukete baimenduko beste Estatu kide bateko garraiolari batek horrelako garraioa Erresuma Batura egitea (hirugarren herrialdeen arteko garraioa).

Orain dela gutxi, eta Erresuma Batua EBtik ateratzeko data 7 hilabetez atzeratu denez, bere iraileko komunikazioan Batzordeak proposamen bat iragarri zuen Erregelamendu horren baliozkotasun-aldia 2020ko uztailaren 31ra arte luzatzeko.

Batzordearen ustez -EBren eskumen eksklusiboa gorabehera-, Estatu kideek lanean jarraitu behar dute Erresuma Baturako garraiorako etorkizunean egongo diren GMEKren baimenen kopurua handitzeko.

Bidaiaren autobus-garraio diskrezionalerako ez da inolako kontingentzia-neurriak hartu; hala eta guztiz ere, ateratze-egunetik aurrera konektibitatea alor horretan bermatzeko beharrezkoak diren prestakuntza-lanak egin dira, nazioarteko tresna bat oinarritzat hartuta, hots, Interbus Hitzarmena. Erresuma Batuak Hitzarmen horri

⁹ 2019/494 Erregelamendua: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R0494&from=EN>

¹⁰ 2019/501 Erregelamendua: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019R0501&from=ES>

atxikitzeko tresna bat aurkeztu du, eta, hortaz, haren partaidea izango da, eskubide propioz, EBtik irten ostean.

Espainiar Gobernuaren neurriak

Merkantzia eta bidaiarien errepideko garraioaren oinarrizko konexioak bermatzeko Erregelamendua aplikatuz, Errege Lege-dekretuaren V. kapituluak lurreko garraioa arautzen du eta Estatuaren eta Erresuma Batuaren arteko garraio-enpresen jarduna ahalbidetzen du (hasieran, 2019ko abenduaren 31ra arte, eta orain, luzapenerako proposamenarekin, 2020ko uztailaren 31ra arte), baldin eta elkarrekikotasuna badago; halaber, prestazio publikoak bermatzen ditu Erresuma Batuko aireportu baterantz ateratzen diren bidaiariengatik.

Merkantzien garraioari dagokionez, ahalbidetzen da jarduera hori Erresuma Batuan finkatutako enpresek egitea, Estatuan jatorri edo helmuga duen garraiorako, betiere enpresa horiek baimenduta badaude garraioa herrialde horretan egiteko; salbuespena: EBren araudian gaur egun liberalizatuta dauden garraioak.

Erresuma Batuan finkatutako enpresek Estatuko lurraldean egiten dituzten bidaiarien autobus-garraio diskrezionaleri dagokionez, bai Erresuma Batuak eta bai Estatuak edo EBk parte hartzen duten nazioarteko tratatuetan/nazioarteko erakundeen arauetan aurreikusitakoa aplikatuko da; izan ere, EBtik ateratzen denetik aurrera, Erresuma Batua eskubide osoko kide gisa integratuko da Interbus Hitzarmenean.

Beste alde batetik, haien iraungitze-data iritsi arte, indarrean jarraituko dute Erresuma Batuko lurraldearen eta Estatuko lurraldearen artean gaur egun indarrean dauden bidaiarien nazioarteko garraio erregularreko baimenak.

Aireko garraioaren sektorea kritikotzat har daiteke, Estatuaren eta Erresuma Batuaren arteko bidaiari-fluxua izugarri handia delako (45 milioi bidaiari eta 18 milioi turista 2017an). Gobernuak, Batzordeak bezala, akordiorik gabeko eszenariora egokitze beharraz informatu ditu operadoreak.

Aireportu-zerbitzuei dagokionez, Erresuma Batua EBtik ateratzeak eragin nabaria izango du Aenak kobratzen dituen prestazio publikoetan. Aurreikusten da Erresuma Batua ez dela nazioarteko helmugatzat hartuko 2020ko otsailaren 28ra arte, ondare-prestazioen ondorioei dagokionez; era horretan, aldaketa horren eragina graduatu ahal izango da, britainiar bidaiarien etorreran izan dezakeen eragina minimizatzeko.